

Maher

„Ajjúbe, hej Ajjúbe!“ Maher Ajjúb vyšel znepokojeně z malého plátěného stanu a rozhlédl se kolem. V poslední době nerad slyšel svoje jméno nahlas. Nevěstilo to zpravidla nic dobrého. „Chtějí s tebou mluvit nějací Evropané,“ pokračoval muž v zaprášené bílé říze pověřený udržováním veřejného pořádku, „čekají na tebe ve hlavním stanu.“

Ve vzduchu vířily řídké obláčky písku. Dostal se všude, do oblečení, do úst, do očí... Maher byl zvyklý, jen si přetáhl šátek přes ústa a vydal se k určenému místu. „Jste Maher Ajjúb?“ dolehlo mu k uším, jakmile vstoupil. Na železné pryčně seděli skutečně dva „Evropané“, jakási žena v khaki kostýmku s rudými ústy a vlasy staženými do pevného drdolu a její modrooký kolega svírající v ruku stoh zažloutlých dokumentů. Ajjúba napadlo, že se OSN možná rozhodla obnovit přiděly jídla, jež byly před několika měsíci zrušeny. Posadil se pln očekávání vedle snědého tlumočnicka v místním oděvu a odpověděl: „Ano, jsem. Celým jménem -“ „Celé jméno nás nezajímá, jde jen o záznam v papírech. Jak dlouho pobýváte v severní Sýrii?“ „Asi půl roku.“ „Věk?“ „Osmnáct let.“ „Nemáme moc času, takže k věci. Naše humanitární organizace vede projekt na ochranu válečných sirotků. Prý u sebe necháváte nějaké děti?“ „To nejsou *nějaké* děti,“ rozzlobil se Maher, „mám bratra a sestru. Amirovi bude devět, Fatimě pět.“ „A... rodiče?“ zaznělo tichým, soucitným tónem. „Můj otec padl ve válce s Daeš,“ napřimil se chlapec hrdě, „matka zmizela při obléhání města. Nevíme, co se s ní stalo. Jak nám chcete pomoci?“ „Můžeme zapojit sourozence do našeho programu a dopravit je do některého státu Evropské Unie.“ „Odvést nás pryč?!“ zeptal se Maher přísně. „Ne. Vás ne. Jen Amira a Fatimu.“ „Proč?“ „Jste plnoletý, bylo Vám osmnáct.“ „Kdepak, sedmnáct!“ „Řekl jste osmnáct.“ „Já... tlumočnick se spletl.“ „Aha... v tom případě věc projednáme sami, protože nemůžete figurovat jako jejich zákonný zástupce. Do programu se ale stejně nezapojíte. Platí jen pro nezletilé od tří do šestnácti let. Takže pro pořádek – kolikže vám to vlastně je?“ „Osmnáct,“ přiznal Maher a sklopil oči k zemi. „Dobrá, jako jediný žijící (dospělý) člen rodiny budete považován za poručníka. Nyní můžeme probrat detaily cesty.“ „Počkat!“ zastavil Ajjúb spěšně tok cizincových myšlenek. „Nejsem jediný! V Dimašk aš – Šámu žije rodina našeho strýce Dáwúda. Nedokážeme se sice dostat pěšky přes poušť, ale kdybyste nás... kdybyste děti dostali k němu, určitě by se jich ujal.“ „Na to nemáme povolení. Je nám líto. Vraťme se k naší nabídce.“ Při slově „nabídka“ se Maher otrásl, až příliš mu připomínalo výraz „obchod“. Poslouchal však dál. „Vybrané děti budou převezeny na stanovené letiště, odkud doputují do Francie, Německa, Švédska, či jiných států, kde jim bude udělen azyl nebo alespoň povolení k dočasnému pobytu.“ Ajjúb beze slova vstal a poodhrnul plentu u vchodu. Suchý vítr dovnitř okamžitě navál vrstvičku prachu. „Vidíte,“ pronesl tiše, „ty barvy pouště? Kameny, skalky i keře? Tvář slunce, jak se k nám dobrotivě sklání? Vy tomu možná říkáte pustina, ale pro nás je to domov. Nemůžu je poslat do cizího světa a ještě samotné.“ „Naprosto vás chápeme, ale vzhledem k mizivé lékařské pomoci a takřka nulové možnosti vzdělávání -“ drmolil tlumočnick. „Vy nechápete nic,“ přerušil jej Ajjúb, „tohle je naše země. Jméno mé matky je Sýrie. Znáám spoustu lidí, kteří potřebují pomoc, muže a ženy, děti i starce. Tábory jsou jich plné! Proč neobnovíte přiděly? Nebylo by efektivnější a levnější poslat jídlo a léky sem, než odvážet část potřebných na jiný světadíl?“ „Snad. Ale to není naše práce. Dostali jsme pouze povolení týkající se zmíněného programu.“ Maher usedl rezignovaně na kostkovanou látku rozloženou na hrbolaté půdě a poslouchal. „Nezletilí budou mít přístup ke

kvalitnímu zdravotnictví. A postupně je zapojíme do Školského integračního systému. V případě azylu lze vyhledat vyhovující pěstounské rodiny. Jinak najdeme ubytování v příslušných zařízeních.“ „Viděl bych je ještě někdy?“ „Občas dochází k dodatečnému sloučení rodin nebo k repatriaci účastníků (po dosažení plnoletosti), ale nemůžeme vám v tuto chvíli nic zaručit.“ „Potřebuji čas na rozmyšlenou.“ „Jistě, nezapomeňte však na naše omezené kapacity!“ Maher na odchodu pokýval vážně hlavou a zamířil k okraji tábora.

Několik metrů za posledním příbytkem ležel velký plochý kámen, na kterém sedával, když potřeboval přemýšlet o něčem důležitém. Miloval výhled na kamenitou poušť. Že mu tam hrozilo nebezpečí? Ano. Nemalé. Jenže každý člověk potřebuje takové místo. Místo, kde jeho myšlenky volně plynou až k horizontu a pomalu splývají s nebem. Pro Ajjúba to bylo tady. Musel sem jít, alespoň na chvíli.

Amir a Fatima. Fatima a Amir. Jistěže je nechtěl opustit. Ve skutečnosti se mu přednesený návrh ani trochu nelíbil. Věděl, že bratr ani sestra souhlasit nebudou. Ledaže by jim to přikázal on – nejstarší. Ale má na to vůbec právo? Bude jim jinde lépe? Samotným? Nerozhodný mládenec se obrátil za sebe, jako by mu ten pohyb měl přinést jasné řešení. Tábor byl špinavý. Snadno se v něm šířily nemoci. A blížila se zima. Děti budou potřebovat teplejší šaty, jenže kde je vzít? Už takhle Maher pracoval celé dny, bral skoro jakoukoliv práci, a sotva měli co do úst. Má poslat sourozence žebrať? Amir by mohl sbírat odpadky. Navíc dvacet čtyři hodin denně hrozí vojenské útoky. Někdy v noci, až budou klidně spát ve stanu, srovnají rakety tábor se zemí...

„Pojedou s vámi,“ postrčil Ajjúb malou dvojici před záchrannou delegaci. „Já nikam nechci!“ vzlykala droboučká Fatima a přimkla se k Maherově ruce zdrsnělé těžkou prací. Slunce se sklánělo k západu a zbarvovalo poušť i Ajjúbovo srdce temným ruměncem. „Už jsem ti to vysvětloval, musíš mě poslechnout. Neboj se, nic se ti nestane. Amir se o tebe postará,“ setřel Maher sestře slzy kanoucí z velkých uhlově černých očí a díval se, jak se pracovníci neziskové organizace s početnou skupinou dětí pomalu vzdalují.

Více než loučení ho zraňovala palčivá nejistota. Učinil nejlepší rozhodnutí, které za stávajících okolností mohl? Nebo udělal chybu, která poznamená životy lidí, na nichž mu záleží ze všeho nejvíce? Najednou si začal uvědomovat obudnou tíži samoty. Dokud měl po boku sourozence, cítil za ně vše převyšující odpovědnost a své snažení soustředil jen na ně. Neměl čas truchlit pro ztracené rodiče. Postrádal je – a moc – ale věděl, že si nesmí dovolit utápět se v minulosti. Teď, když byli Amir s Fatimou pryč, přišel opravdu o rodinu i o domov. Přišel o všechno. Kdo to nezažije, pomyslel si trpce, stěží pochopí, co znamená být SÁM.

Pozn. aut.: Příběh nepojednává o jednom konkrétním osudu. Smyšlená postava Mahera Ajjúba je personifikací utrpení a osamocení, jimž byli vystaveni lidé, které válka se samozvaným Islámským státem (Daeš) donutila přežívat v Kurdských uprchlických táborech na severu Sýrie. Ajjúb je arabským tvarem hebrejského jména Jób.